

**Nader ecologisch onderzoek
Regentesse-Zuid
te Den Haag**

**Opdrachtgever
Gemeente Den Haag**

Milieu consultancy
Watermanagement
Ruimtelijke ordening

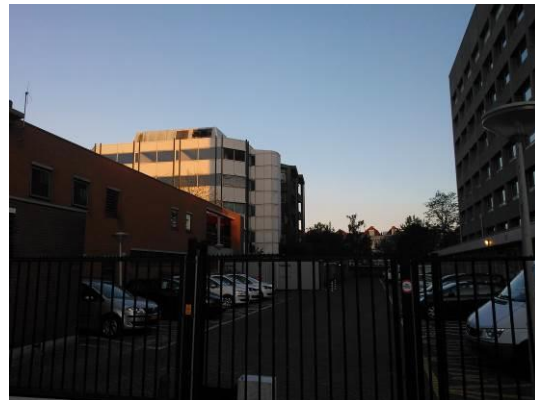
Milieu consultancy
Watermanagement
Ruimtelijke ordening

—
Aqua-Terra Nova BV

Zuidweg 79
2671 MP Naaldwijk
telefoon 0174 – 625246
fax 0174 – 629744
www.aquaterranova.nl
—

Nader ecologisch onderzoek Regentesse-Zuid te Den Haag

**Opdrachtgever
Gemeente Den Haag**

Datum: 30 september 2013
Rapportnr: 213116/AQT 301 FF/TG
Status: definitieve rapportage

COLOFON

Titel : *Nader ecologisch onderzoek Regentesse-Zuid te Den Haag*

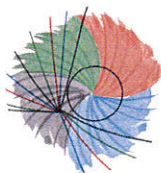
Opdrachtgever : *Gemeente Den Haag*

Projectteam

Projectmanager : ing. A.P. Wubben
Auteur : M.H.M. Groenewegen MSc
Veldwerk : M.H.M. Groenewegen MSc

Kwaliteitsborging : M.A. Pols MSc

Projectnummer : **213116**

Aqua-Terra Nova is lid van het Netwerk Groene Bureaus, de branche organisatie voor kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging van groene adviesbureaus.

Datum vrijgave	Status	Goedkeuring projectmanager	Goedkeuring kwaliteitsborger
30 september 2013	Definitief		

© 2013 Aqua-Terra Nova B.V.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

INHOUDSOPGAVE

INHOUDSOPGAVE	1
1 INLEIDING	2
1.1 Aanleiding	2
1.2 Doelstelling	2
1.3 Leeswijzer	2
1.4 Verantwoording	2
2 WERKWIJZE	3
2.1 Inleiding	3
2.2 Projectbeschrijving	3
2.3 Wettelijk kader Flora- en Faunawet	3
2.4 Inventarisatie vogels met jaarrond beschermde nesten	3
2.5 Inventarisatie vleermuizen	3
2.6 Effectbeoordeling en toetsing	4
3 PROJECT	5
3.1 Ligging projectgebied	5
3.2 Bestaande situatie	5
3.3 Beoogde situatie en activiteiten	7
4 RESULTATEN	8
4.1 Locatiebezoeken	8
4.2 Vogels met jaarrond beschermde nesten	8
4.2.1 <i>Waarnemingen</i>	8
4.2.2 <i>Functionaliteit projectgebied</i>	8
4.2.3 <i>Effecten en toetsing</i>	8
4.3 Vleermuizen	8
4.3.1 <i>Waarnemingen</i>	8
4.3.2 <i>Functionaliteit projectgebied</i>	9
4.3.3 <i>Effecten op individuen</i>	9
4.3.4 <i>Effecten op de gunstige staat van instandhouding</i>	9
5 CONCLUSIE EN MAATREGELEN	10
5.1 Vogels met jaarrond beschermde nesten	10
5.2 Vleermuizen	10
5.3 Strijdigheid bestemmingsplan met de Flora- en faunawet	10
6 BRONVERMELDING	11
BIJLAGE 1 VIGERENDE WETGEVING	12
BIJLAGE 2 WAARNEMINGEN VOGELS	14
BIJLAGE 3 WAARNEMINGEN VLEERMUIZEN	15

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

Gemeente Den Haag is voornemens om het bestemmingsplan Regentesse-Zuid op te stellen. Uit voorgaand ecologisch onderzoek⁽¹⁷⁾ is gebleken dat jaarrond beschermde nesten en verblijfplaatsen van vleermuizen niet uitgesloten kunnen worden in het projectgebied. Om strijdigheid van het bestemmingsplan met de Flora- en faunawet inzichtelijk te maken, dient nader onderzoek naar vleermuizen en vogels met jaarrond beschermde nesten uitgevoerd te worden. In dit onderzoek wordt de aanwezigheid van deze soortgroepen in het projectgebied onderzocht door Aqua-Terra Nova BV in opdracht van Gemeente Den Haag.

1.2 Doelstelling

Het onderzoek heeft ten doel om vast te stellen:

1. of vogels met jaarrond beschermde nesten en vleermuizen in het projectgebied aanwezig zijn;
2. wat de functionaliteit van het projectgebied en omgeving is voor de aanwezige beschermde soorten;
3. welke effecten het project heeft op de functionele leefomgeving van de aanwezige beschermde soorten.

Vervolgens wordt aangegeven of mogelijke negatieve effecten van het project te vermijden, mitigeren, en/of te compenseren zijn en welke vervolgpcedure benodigd is.

1.3 Leeswijzer

In de inleiding worden de aanleiding en de doelstelling van het onderzoek beschreven. Hierna volgt hoofdstuk 2 met de werkwijze. In hoofdstuk 3 komen de resultaten van de inventarisatie aan de orde. Dit leidt in hoofdstuk 4 tot een conclusie over het voorkomen van beschermde soorten en de te nemen maatregelen. Hierna volgen de bronvermeldingen en de bijlagen met o.a. inventarisatiegegevens.

1.4 Verantwoording

Ecologisch medewerkers van Aqua-Terra Nova bv hebben ruime veldervaring in onderzoek naar vleermuizen en jaarrond beschermde nesten en hebben daartoe gerichte cursussen gevolgd.

Dit onderzoek geeft een zo volledig mogelijk beeld van aangetroffen aanwezige soorten en de effecten die het project op deze soorten kan hebben. Dit dient gezien te worden vanuit het perspectief dat het onderzoek gebaseerd is op een momentopname. De waarnemingen en conclusies sluiten niet uit dat de ecologie zich op het projectgebied onvoorspelbaar ontwikkelt. Indien dit het geval is dient de initiatiefnemer hiertoe adequate maatregelen te treffen.

2 WERKWIJZE

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe de resultaten van de voorliggende rapportage tot stand zijn gekomen. Dit hoofdstuk dient tevens als onderbouwing van de conclusies. In het kort wordt weergegeven hoe de Flora- en Faunawetgeving in het project wordt geborgd.

2.2 Projectbeschrijving

Het project wordt beschreven aan de hand van de door de opdrachtgever verstrekte informatie. Hiertoe wordt de omvang en ligging van het projectgebied beschreven in relatie tot groenstructuren in de omgeving, wordt de bestaande situatie geschetst en worden de beoogde activiteiten omschreven.

2.3 Wettelijk kader Flora- en Faunawet

In de Flora- en faunawet zijn beschermde soorten aangewezen. Hierbij zijn soorten ingedeeld in 3 beschermingscategorieën (tabel 1, 2 en 3) en vormen vogels een aparte categorie. Aanvullend zijn de nesten van enkele vogels jaarrond beschermd.

De bescherming van soorten is met name gericht op populaties en verblijfplaatsen van individuen. Hierbij wordt het 'nee, tenzij'-principe gehanteerd. Handelingen in strijd met de verbodsbepalingen zijn per definitie verboden. Uitzonderingen voor overtreding van de verbodsbepalingen kunnen worden verleend middels vrijstellingen en ontheffingen. Tevens is de zorgplicht te allen tijde van kracht voor alle planten en dieren. Zie box 1 voor de relevante verbodsbepalingen bij ruimtelijke inrichting en ontwikkelingen.

Box 1. Relevante verbodsbepalingen bij ruimtelijke inrichting en ontwikkelingen

Art 2 (zorgplicht); verplichting om schadelijke handelingen achterwege te laten, zoveel als redelijkerwijs gevergd kan worden;
Art. 8: verbod op het beschadigen etc. van groeiplaatsen van beschermde planten;
Art. 9: verbod op het doden, verwonden, vangen, opsporen etc. van beschermde dieren;
Art. 11: verbod op het beschadigen, verstoren etc. van verblijfplaatsen van beschermde dieren;
Art. 12: verbod op het beschadigen, vernielen en uitnemen van eieren van beschermde dieren.

2.4 Inventarisatie vogels met jaarrond beschermde nesten

De vogelinventarisatie is gericht op het onderzoeken van de aanwezigheid van nesten van huismus, gierzwaluw en nesten van roofvogels in bomen in het projectgebied. De inventarisatie is uitgevoerd conform de soortenstandaards^(9,10). In de soortenstandaard is de minimale inspanning omschreven om de aan- of afwezigheid van beschermde soorten te onderzoeken. Afwijkingen van de soortenstandaards worden onderbouwd bij de resultaten.

In totaal zijn 3 vogelinventarisaties bij droog weer uitgevoerd door één ervaren veldwerker met verrekijker, waarvan 1 overdag, 1 voor de avondschemer en 1 bij zonsopkomst. Tijdens de inventarisaties zijn waarnemingen (soort, tijdstip, locatie, gedrag etc.) en de weersomstandigheden genoteerd. De resultaten van de inventarisaties zijn weergegeven op kaarten. Aan de hand van de resultaten is de functionaliteit van het projectgebied voor beschermde soorten beschreven en zo nodig met foto's verduidelijkt.

2.5 Inventarisatie vleermuizen

De vleermuizeninventarisatie is uitgevoerd conform het Vleermuizenprotocol⁽⁶⁾ en de Soortenstandaards voor vleermuizen^(7,8). In het protocol en de soortenstandaards is de minimale inspanning omschreven om de aan- of afwezigheid van beschermde soorten te onderzoeken. Afwijkingen van het vleermuisprotocol en soortenstandaards worden onderbouwd bij de resultaten.

De inventarisaties zijn uitgevoerd in de geschikte periode door één ervaren veldwerker met batdetector (Pettersson D240x) en opnameapparatuur. Tijdens de inventarisaties zijn waarnemingen (soort, tijdstip, locatie, gedrag etc.) en de weersomstandigheden genoteerd en zijn geluidsopnamen van vleermuizen gemaakt. Geluidsopnamen zijn met Batsound geanalyseerd. De resultaten van de inventarisaties zijn weergegeven op kaarten. Aan de hand van de resultaten is de functionaliteit van het projectgebied voor beschermde soorten beschreven en zo nodig met foto's verduidelijkt.

Omdat de activiteit van vleermuizen afhankelijk is van de weersomstandigheden en vleermuizen regelmatig verhuizen tussen verschillende verblijfplaatsen, is het noodzakelijk meerdere malen bij gunstige weersomstandigheden te inventariseren. Gunstige weersomstandigheden zijn nachten met een temperatuur van >10°C en zonder harde wind of regen.

2.6 Effectbeoordeling en toetsing

Voor de aanwezige beschermde soorten worden de effecten van de voorgenomen handelingen beoordeeld en getoetst aan de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet en de zorgplicht.

De toetsing is gericht op aantasting en verstoring van individuen, hun voortplantingsplaatsen en overige vaste rust- en verblijfplaatsen en hun functionele leefomgeving. De toetsing is afhankelijk van de kwetsbare periode waarin handelingen een effect kunnen hebben. Vervolgens wordt beoordeeld of aantasting van individuen, verblijfplaatsen en hun functionele leefomgeving een effect heeft op de gunstige staat van instandhouding van de regionale of landelijke populatie.

Per soortgroep worden de handelingen getoetst aan de verbodsbepalingen en de zorgplicht. Per beschermingscategorie worden hierbij verschillende toetsingskaders gehanteerd (zie tabel 3).

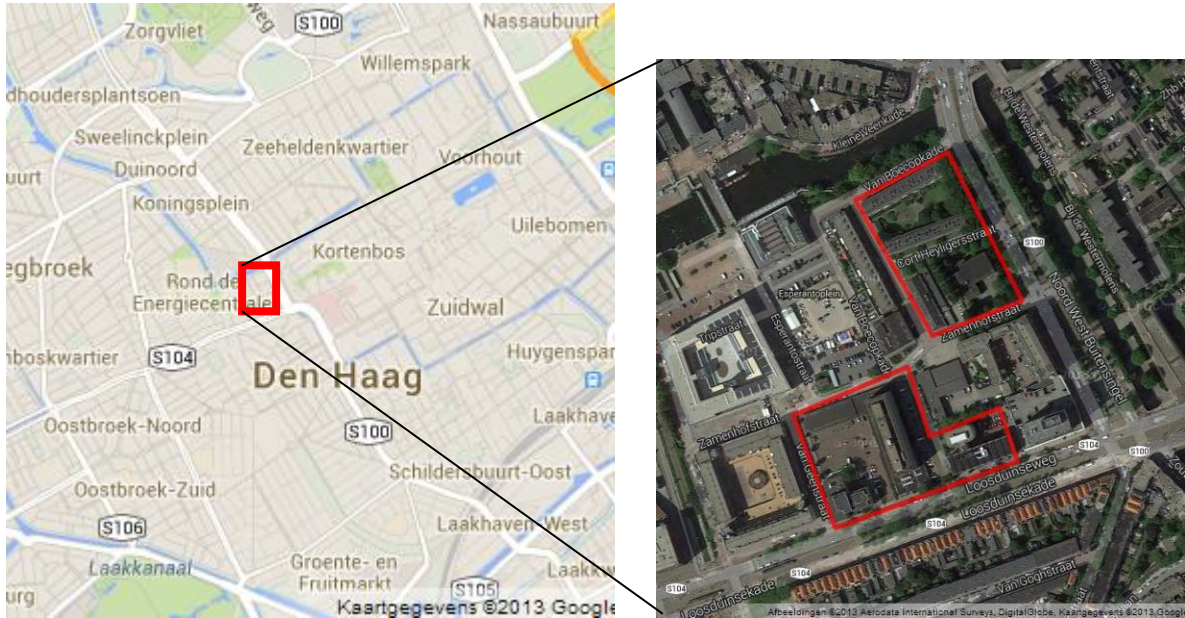
Tabel 1. Toetsingskader per beschermingscategorie

Categorie	Toetsingskader
Tabel 2 (voornamelijk wilde planten)	Conform de gedragscode dienen schadelijke effecten zoveel mogelijk voorkomen te worden, beperkt te worden of ongedaan gemaakt te worden, waarbij speciale aandacht uitgaat voor het behoud van de plaatselijke populatie.
Tabel 3 Soorten bijlage IV HR/bijlage 1 AMvB	Effecten dienen te allen tijde voorkomen te worden. Voor het verwijderen of verstoren van verblijfplaatsen, essentiële vliegroutes of essentieel foerageergebied is een ontheffing van de Flora- en Faunawet noodzakelijk.
Vogels	Verstoring of verwijdering van in gebruik zijnde nesten dient te allen tijde voorkomen te worden. Van ca. 15 vogelsoorten zijn de nesten jaarrond beschermd. Voor het verwijderen van dergelijke nesten is een ontheffing van de Flora- en Faunawet noodzakelijk.

3 PROJECT

3.1 Ligging projectgebied

Het projectgebied bestaat uit 2 deelgebieden gelegen langs de Zamenhofstraat in het centrum van Den Haag te Zuid-Holland. Zie figuur 1 voor de ligging en bijlage 2 voor de begrenzing van het projectgebied.

Figuur 1. Ligging projectgebied

3.2 Bestaande situatie

Een weergave van de bestaande situatie is opgenomen in Bijlage 2. Het projectgebied heeft een oppervlakte van ca. 2,5 hectare en betreft de volgende adressen:

- Van Boecopkade 22 t/m 74 (wooncomplex);
- Cort Heyligerstraat 15 t/m 65 (wooncomplex);
- Cort Heyligerstraat 4 (hierna: Regentenkamer);
- Boutersemstraat 1 en 3 (uitvaartcentrum);
- Loosduinseweg 9, 15 en 55 (kantoorpanden).

Zie foto's 1 t/m 8 op pagina 6 voor een weergave van de bestaande situatie.

In de bebouwing zijn geschikte invliegopeningen en verblijfplaatsen voor vleermuizen of vogels met jaarrond beschermde nesten in gebouwen waargenomen. Zie tabel 2 voor de locaties en een nadere omschrijving per straat.

Tabel 2. Locaties potentiële verblijfplaatsen in het projectgebied

Locatie	Potentiële verblijfplaatsen vleermuis, gierzwaluw of huismus
Wooncomplexen Van Boecopkade en Cort Heyligerstraat	Achter overhangend houten dakbeschot, onder losliggende dakpannen, onder dakpannen kopgevels, achter stootvoegen kopgevels.
Cort Heyligerstraat 4	Achter stootvoegen.
Boutersemstraat 1 en 3	Onder losliggende dakpannen.
Loosduinseweg 9, 15 en 55	In kieren tussen betonnen gevelplaten, achter zonwering.

Foto 1. Van Boecopkade 22 t/m 74

Foto 2. Cort Heyligerstraat 15 t/m 65

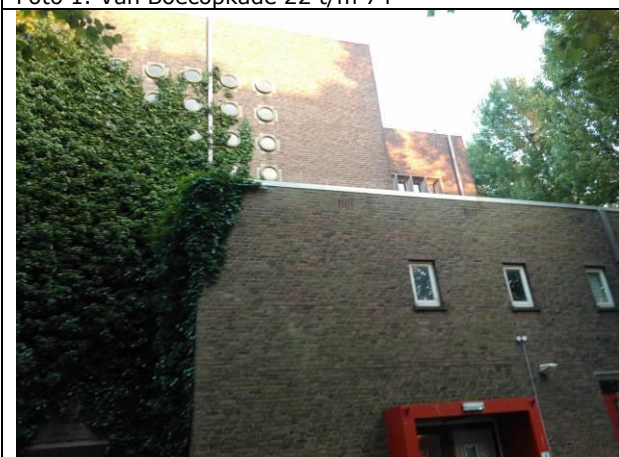

Foto 3. Cort Heyligerstraat 4

Foto 4. Cort Heyligerstraat 4

Foto 5. Boutersemstraat 1 en 3

Foto 6. Loosduinseweg 9

Foto 7. Loosduinseweg 15

Foto 8. Loosduinseweg 55

3.3 Beoogde situatie en activiteiten

De activiteitenomschrijving is opgesteld aan de hand van plattegronden, ontwerptekeningen en de mondeling door de opdrachtgever verstrekte informatie.

In het nieuwe bestemmingsplan worden ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk gemaakt. Het betreft de volledige herinrichting van het projectgebied, inclusief sloop van de panden, het verwijderen van bijbehorende (groen)structuren en het oprichten van woningen.

Deze activiteiten vormen de basis van de toetsing aan de Flora- en faunawet.

4 RESULTATEN

4.1 Locatiebezoeken

In totaal zijn 5 locatiebezoeken uitgevoerd. Zie tabel 3 voor de data en weersomstandigheden tijdens de locatiebezoeken.

Tabel 3. Logboek locatiebezoeken

Datum	Tijd	Onderzochte soortgroep	Weersomstandigheden
25 juni 2013	21.00 – 23.00 uur	Vogels, vleermuizen	Onbewolkt, 15°C, windstil
11 juli 2013	04.00 – 07.00 uur	Vleermuizen, vogels	Onbewolkt, 15°C, wind 3 Bft
18 juli 2013	07.00 – 09.00 uur	Vogels	Bewolkt, 18°C, windstil
15 augustus 2013	21.30 – 23.30 uur	Vleermuizen	Onbewolkt, 20°C, windstil
12 september 2013	22.00 – 00.00 uur	Vleermuizen	Onbewolkt, 19°C, windstil

4.2 Vogels met jaarrond beschermde nesten

4.2.1 Waarnemingen

Binnen het projectgebied is op 25 juni een enkele gierzwaluw gehoord. In- of uitvliegen is niet waargenomen. Buiten het projectgebied zijn op 25 juni op twee locaties gierzwaluwen foeragerend op grote hoogte waargenomen. Het betreft ca. 10 gierzwaluwen boven de Monstersestraat en omliggende straten en 2 gierzwaluwen boven de Veenkade en omliggende straten.

Huismussen of overige vogels met jaarrond beschermde nesten zijn niet waargenomen.

4.2.2 Functionaliteit projectgebied

Vanwege het ontbreken van nestindicerende waarnemingen wordt de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten in het projectgebied uitgesloten. Aanvullend wordt de aanwezigheid van foerageergebieden die essentieel zijn voor het functioneren van jaarrond beschermde nesten in de omgeving van het projectgebied uitgesloten, vanwege het zeer lage aantal waargenomen gierzwaluwen in het projectgebied.

4.2.3 Effecten en toetsing

Het project heeft geen effect op jaarrond beschermde nesten. Een nadere toetsing aan de Flora- en faunawet is niet van toepassing.

4.3 Vleermuizen

4.3.1 Waarnemingen

De waarnemingen per inventarisatieronde zijn in bijlage 2 op kaarten weergegeven.

Tijdens de kraamperiode zijn voornamelijk foeragerende gewone dwergvleermuizen in het projectgebied waargenomen. Langdurige aanwezigheid is waargenomen rond het bosschage aan de achterzijde van de woningen aan de Van Boecopkade 22/32 en boven het gebouw aan de Cort Heyligerstraat 4 (hierna: de Regentenkamer). Onder de aluminium dakrand van de Regentenkamer is op 11 juli een invliegende gewone dwergvleermuis waargenomen.

Tijdens de paarperiode zijn voornamelijk foeragerende gewone dwergvleermuizen in het projectgebied waargenomen. Langdurige aanwezigheid is waargenomen op dezelfde locaties als tijdens de kraamperiode: rond het bosschage aan de achterzijde van de woningen aan de Van Boecopkade 22/32 en boven het gebouw de Regentenkamer. Boven de Regentenkamer is een langdurig baltsende gewone dwergvleermuis waargenomen en zijn ca. 3 foeragerende dieren waargenomen. Aan de voorzijde van het kantoorpand aan de Loosduinseweg 55 is 1 baltsende ruige dwergvleermuis langdurig waargenomen.

Buiten het projectgebied zijn foeragerende gewone dwergvleermuizen in redelijke dichtheden waargenomen nabij de brug aan de Noord-West Buitensingel.

4.3.2 *Functionaliteit projectgebied*

De Regentenkamer fungeert als zomer- en paarverblijfplaats voor minimaal 1 gewone dwergvleermuis. De bebouwing inclusief omliggende groen vormen een essentieel onderdeel van de functionele leefomgeving van de verblijfplaats. Door de aanwezigheid van een zomer- en paarverblijfplaats kan de aanwezigheid van een winterverblijfplaats voor ca. 1 tot 3 gewone dwergvleermuizen ter plaatse niet uitgesloten worden.

Vanwege de jaarrond aanwezigheid van 2 gewone dwergvleermuizen ter plaatse van het bosschage aan de achterzijde van de woningen aan de Van Boecopkade 22/32 kan een zomerverblijfplaats voor 2 gewone dwergvleermuizen in het woonblok aan de Van Boecopkade niet uitgesloten worden. Vanwege de jaarrond aanwezigheid van de 2 gewone dwergvleermuizen ter plaatse van het bosschage kan niet uitgesloten worden dat het bosschage aan de achterzijde van de woningen aan de Van Boecopkade 22/32 van essentiële waarde is voor de functionele leefomgeving van verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuizen in het woonblok aan de Van Boecopkade.

Vanwege de langdurige aanwezigheid van een baltsende ruige dwergvleermuis aan de voorzijde van het kantoorpand aan de Loosduinseweg 55 kan een paarverblijfplaats ter plaatse niet uitgesloten worden.

Buiten het projectgebied fungeert de watergang parallel aan de Van Boecopkade als foerageergebied voor gewone dwergvleermuizen. Naar verwachting vormt de bomerij langs de van Boecopkade als een belangrijk onderdeel van het foerageergebied door het bieden van schaduw, beschutting en voedsel (insecten). Vanwege de jaarrond aanwezigheid van een hoge dichtheid gewone dwergvleermuizen kan niet uitgesloten worden dat de watergang inclusief bomerij parallel aan de Van Boecopkade van essentiële waarde zijn voor de functionele leefomgeving van verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuizen in de omgeving van het projectgebied.

Overige waarnemingen van overvliegende of foeragerende gewone dwergvleermuizen worden als incidenteel beschouwd.

4.3.3 *Effecten op individuen*

Met de sloop van de panden in het projectgebied gaan 3 verblijfplaatsen van vleermuizen verloren. Verblijfplaatsen van vleermuizen zijn strikt beschermd en voor de uitvoering van de sloop is een ontheffing van de Flora- en faunawet noodzakelijk.

Met het verwijderen van het bosschage aan de achterzijde van de woningen aan de Van Boecopkade 22/32 kan het essentiële leefgebied behorende bij verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuizen verloren gaan. Het aantasten van het functionele leefgebied van vleermuizen zodat verblijfplaatsen binnen of buiten het projectgebied aangetast worden is in strijd met de Flora- en faunawet.

Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden tussen zonsondergang en zonsopkomst in periode maart t/m oktober kunnen vleermuizen verstoord worden. Het dusdanig verstoren van vleermuizen zodat verblijfplaatsen binnen of buiten het projectgebied aangetast worden is in strijd met de Flora- en faunawet.

4.3.4 *Effecten op de gunstige staat van instandhouding*

Met het uitvoeren van het project gaan 3 verblijfplaatsen van gewone- en ruige dwergvleermuizen verloren. Vanwege de lage functionaliteit van het projectgebied en de beschikbaarheid van voldoende vergelijkbaar stedelijk biotoop in de omgeving van het projectgebied wordt uitgesloten dat het project een effect heeft op de gunstige staat van instandhouding van de lokale populatie gewone- en ruige dwergvleermuizen.

5 CONCLUSIE EN MAATREGELEN

5.1 Vogels met jaarrond beschermde nesten

In het projectgebied zijn geen jaarrond beschermde nesten of waardevolle foerageergebieden voor vogels met jaarrond beschermde nesten in de omgeving van het projectgebied aanwezig. Het project heeft geen effect op jaarrond beschermde nesten. Het is niet nodig om maatregelen te treffen voor vogels met jaarrond beschermde nesten.

NB Alle nesten van vogels zijn beschermd tijdens het broeden. Voor maatregelen voor algemeen voorkomende vogels zie de Eco-Effectscan⁽¹⁷⁾.

5.2 Vleermuizen

In het projectgebied zijn functies van strikt beschermde vleermuizen aanwezig. Het betreft 3 verblijfplaatsen (inclusief bijbehorende foerageergebieden) voor gewone- of ruige dwergvleermuizen. Aangrenzend aan het projectgebied is een essentieel foerageergebied voor gewone dwergvleermuizen aanwezig. Zie tabel 4 voor de locaties van (essentiële onderdelen van het functioneel leefgebied van) verblijfplaatsen.

Tabel 4. Overzicht functionaliteit projectgebied voor vleermuizen

Locatie	Functie	Vervolg
Woningblok Van Boecopkade incl. bomenrij achter nr. 22/32	Zomer- en winterverblijfplaats incl. essentieel foerageergebied van 2 gewone dwergvleermuizen	Ontheffing aanvragen, mitigerende maatregelen treffen
Regentenkamer, Cort. Heyligherstraat 4	Zomer-, paar-, en winterverblijfplaats incl. essentieel foerageergebied van 1 tot 3 gewone dwergvleermuizen	Ontheffing aanvragen, mitigerende maatregelen treffen
Kantoorpand Loosduinseweg 55	Paarverblijfplaats 1 ruige dwergvleermuis	Ontheffing aanvragen, mitigerende maatregelen treffen

Het verwijderen van verblijfplaatsen van vleermuizen of het dusdanig verstoren of aantasten van de functionele leefomgeving van verblijfplaatsen zodat deze niet meer als zodanig kunnen functioneren is in strijd met de Flora- en faunawet.

Voor het verwijderen of aantasten van (de functionele leefomgeving van) verblijfplaatsen van vleermuizen dient ontheffing van de Flora- en faunawet verkregen te worden. Voor het verwijderen van vleermuisverblijfplaatsen dient het project een in de Habitatrichtlijn genoemd zwaarwegend belang te dienen:

- dwingende redenen van groot openbaar belang;
- de bescherming van flora en fauna;
- volksgezondheid of openbare veiligheid.

Indien de functionele leefomgeving van de vleermuisverblijfplaatsen te allen tijde behouden kan blijven, dient enkel ontheffing aangevraagd te worden voor verstoring. Hiervoor zijn alle bij Flora- en faunawet genoemde belangen geldig, zoals het belang 'ruimtelijke ontwikkeling'.

Om de functionele leefomgeving van verblijfplaatsen van vleermuizen te behouden dienen maatregelen getroffen te worden conform de Soortenstandaards Gewone dwergvleermuis en Ruige dwergvleermuis. De maatregelen betreffen onder andere:

- tijdig voorafgaand aan het verwijderen van de verblijfplaatsen dienen vervangende verblijfplaatsen aangeboden te worden;
- de sloop wordt onder ecologische begeleiding uitgevoerd tijdens de minst kwetsbare periode, in deze in de zomerperiode van mei t/m juli;
- in de nieuwbouw worden vleermuisvoorzieningen aangebracht en wordt geschikt foerageergebied ingericht.

Het verkrijgen van een ontheffing ten behoeve van vernietiging van vleermuisverblijfplaatsen zonder het behoud van de functionele leefomgeving wordt niet kansrijk geacht, vanwege de mogelijkheid om schadelijke effecten te beperken door het behoud van de functionele leefomgeving. Het verkrijgen van een ontheffing ten behoeve van verstoring van vleermuisverblijfplaatsen wordt kansrijk geacht.

5.3 Strijdigheid bestemmingsplan met de Flora- en faunawet

Met inachtneming van de voorgeschreven maatregelen in de Eco-Effectscan⁽¹⁷⁾ en paragraaf 5.2 is het bestemmingsplan niet in strijd met Flora- en faunawet.

6 BRONVERMELDING

1. 'Flora- en faunawet', Ministerie van LNV, Den Haag, 2002.
2. 'Wijziging Regeling vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten Flora- en faunawet', Staatscourant, Den Haag, 2 februari 2005.
3. 'Handreiking Flora- en faunawet'. W.R.M. van Heusden & S.J. Vreugdenhil, Dienst landelijk gebied. Oktober 2008.
4. 'Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet', Dienst Regelingen, Ministerie van LNV, augustus 2009.
5. 'Handleiding SOVON Broedvogelonderzoek', SOVON Vogelonderzoek Nederland, 2011.
6. 'Vleermuizenprotocol'. GAN & Netwerk Groene Bureaus. 27 maart 2013.
7. 'Soortenstandaard Gewone dwergvleermuis'. Dienst Landelijk Gebied, Ministerie van EL&I. December 2011.
8. 'Soortenstandaard Ruige dwergvleermuis'. Dienst Landelijk Gebied, Ministerie van EL&I. December 2011.
9. 'Soortenstandaard Huismus'. Dienst Landelijk Gebied, Ministerie van EL&I. December 2011.
10. 'Soortenstandaard Gierzwaluw'. Dienst Landelijk Gebied, Ministerie van EL&I. December 2011.
11. www.zoogdiervereniging.nl
12. www.vleermuis.net
13. www.vleermuizenindestad.nl
14. www.minlnv.nl
15. 'Werkatlas verspreiding zoogdieren in Zuid-Holland 2000-2008'. K. Mostert en J. Willemsen, Stichting Zoogdierwerkgroep Zuid-Holland, Delft. December 2008.
16. 'Vleermuizen'. C. Dietz et al.. Tirion Natuur. Utrecht, 2011.
17. 'Eco-Effectscan Git-verademing Loosduinseweg te Den Haag'. J. Wardenaar, 16 november 2010. Aqua-Terra Nova BV, Naaldwijk. 210121/AQT301FF/JW.
18. 'Gedragscode Flora- en Faunawet voor de Bouw- en Ontwikkelsector'. Bouwend Nederland en Neprom, 20-04-2009.

BIJLAGE 1 VIGERENDE WETGEVING

Flora- en faunawet

In 2002 is de nieuwe Flora- en faunawet in werking getreden. Het doel van de Flora- en faunawet is het in stand houden en beschermen van in het wild voorkomende planten- en diersoorten. De Flora- en faunawet geldt voor de aangewezen beschermde soorten in heel Nederland, dus ook buiten beschermde natuurgebieden. Bij het in stand houden en beschermen van in het wild voorkomende planten- en diersoorten wordt het 'nee, tenzij principe' gehanteerd. Dit betekent dat potentieel schadelijke handelingen per definitie verboden zijn. De schadelijke handelingen zijn opgenomen in de onderstaande verbodsbepalingen:

Art. 8: verbod op het plukken, verzamelen, afsnijden, uitsteken, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen van beschermde inheemse planten.

Art. 9: verbod op het doden, verwonden, vangen, bemachtigen of met het oog daartoe opsporen van beschermde inheemse dieren.

Art. 10: verbod op het opzettelijk verontrusten van beschermde dieren.

Art. 11: verbod op het beschadigen, vernielen, uithalen, wegnemen of verstoren van nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde inheemse dieren.

Art. 12: verbod op het beschadigen, vernielen en uitnemen van eieren van beschermde dieren.

Art. 13: verbod op planten of dieren dan wel eieren, nesten of producten van dieren, te vervoeren, ten vervoer aan te bieden, af te leveren, of onder zich te hebben.

Alleen onder strikte voorwaarden zijn afwijkingen van de verbodsbepalingen mogelijk. Hiertoe zal een ontheffing ex. Artikel 75 moeten worden aangevraagd. De doelstelling van de wet is om van de beschermde soorten in Nederland duurzame populaties in stand te houden. Hiertoe dient de 'gunstige staat van instandhouding' van de soort gewaarborgd te worden. Indien het behoud van de functionaliteit van het leefgebied van beschermde soorten gegarandeerd is, zo nodig door het treffen van mitigerende maatregelen, is er geen sprake van overtreding van de verbodsbepalingen. Indien hiertoe mitigerende maatregelen nodig zijn, dient aantoonbaar volgens een ecologisch werkprotocol of een goedgekeurde gedragscode gewerkt te worden. Een ontheffing zal dan niet nodig zijn.

Ontheffing Flora- en faunawet (artikel 75)

Voor overtreding van verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet kan ontheffing aangevraagd worden. Voorwaarde voor het verkrijgen van een ontheffing is dat het project geen negatief effect heeft op de gunstige staat van instandhouding van beschermde soorten én mits het project een bij wet genoemd belang dient. Voor soorten die aangewezen zijn in de Vogel- of Habitatrichtlijnen dient het project aanvullende belangen te dienen. De beschermde soorten zijn in drie tabellen met verschillende beschermingsniveaus opgenomen. Vogels vallen buiten deze indeling en worden in de volgende paragraaf besproken. Voor algemeen voorkomende soorten (tabel 1) geldt o.a. voor ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling, waardoor een ontheffing niet nodig is. Voor schaarse soorten (tabel 2) is een ontheffing niet nodig, mits gebruik gemaakt wordt van een gedragscode. Voor strikt beschermde soorten (tabel 3) zal bij ruimtelijke ontwikkelingen een ontheffing nodig zijn. Voor alle inheemse soorten geldt daarnaast de algemene Zorgplicht, waarin gesteld wordt dat schade aan alle planten en dieren, zoveel als redelijkerwijs verwacht kan worden, voorkomen dient te worden.

Vogels

Van alle inheemse vogelsoorten zijn de nesten gedurende het broeden beschermd. De meeste vogels broeden in de periode 15 maart t/m 15 juli. Voor het verstoren van broedende vogels wordt in principe geen ontheffing verleend, omdat de verstoring eenvoudig voorkomen kan worden door de activiteiten buiten het broedseizoen uit te voeren. Van ca. 15 vogelsoorten zijn de nesten jaarrond beschermd. Deze vogelsoorten zijn in vier categorieën ingedeeld⁽⁸⁾:

Cat 1 betreft vogelsoorten die het nest jaarrond gebruiken als vaste verblijfplaats,

Cat 2 betreft koloniebroeders die elk broedseizoen terugkeren naar dezelfde nestlocatie en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop,

Cat 3 betreft overige vogelsoorten die elk broedseizoen terugkeren naar dezelfde nestlocatie en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop,

Cat 4 betreft vogelsoorten die elk broedseizoen terugkeren naar dezelfde nestlocatie en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn om een nest te bouwen.

Tot slot zijn de nesten van enkele vogelsoorten (uit Cat 5) alleen jaarrond beschermd indien zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen, bijvoorbeeld als in de omgeving van een projectgebied geen of onvoldoende alternatieve geschikte nestplaatsen aangeboden worden.

Voor beschadiging of vernietiging van jaarrond beschermde vogelnesten (art. 11) kan alleen ontheffing worden verleend, indien het project een belang uit de Vogelrichtlijn dient.

Gedragscode

In een gedragscode beschrijft een organisatie hoe tijdens de uitvoering van werkzaamheden de schade aan beschermde dieren en planten wordt voorkomen of tot een minimum wordt beperkt. De gedragscode moet aangeven hoe er in de praktijk "zorgvuldig wordt gehandeld". De gedragscode kan zelf worden opgesteld en ter goedkeuring worden voorgelegd aan de minister van EL&I. Indien men aantoonbaar werkt volgens een goedgekeurde gedragscode, hoeft men voor activiteiten in het leefgebied van soorten van tabel 2 geen ontheffing aan te vragen. Voor bestendig beheer en onderhoudswerkzaamheden in natuurbeheer, landbouw of bosbouw geldt de gedragscode ook voor soorten uit tabel 3, met uitzondering van de soorten die ook onder Bijlage IV van de Habitatrichtlijn vallen.

Zorgplicht

Bij elk project, op elke locatie en bij elke handeling of activiteit geldt naast de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet bovendien de 'zorgplicht'. Een ieder (van de projectontwikkelaar die achter zijn bureau werkt aan de opzet van een nieuw project tot aan de uitvoerende mensen op de bouwlocatie) dient zó te handelen, of juist handelingen na te laten, dat de in het wild voorkomende dieren- en plantensoorten geen of zo min mogelijk hinder ondervinden.

BIJLAGE 2 WAARNEMINGEN VOGELS

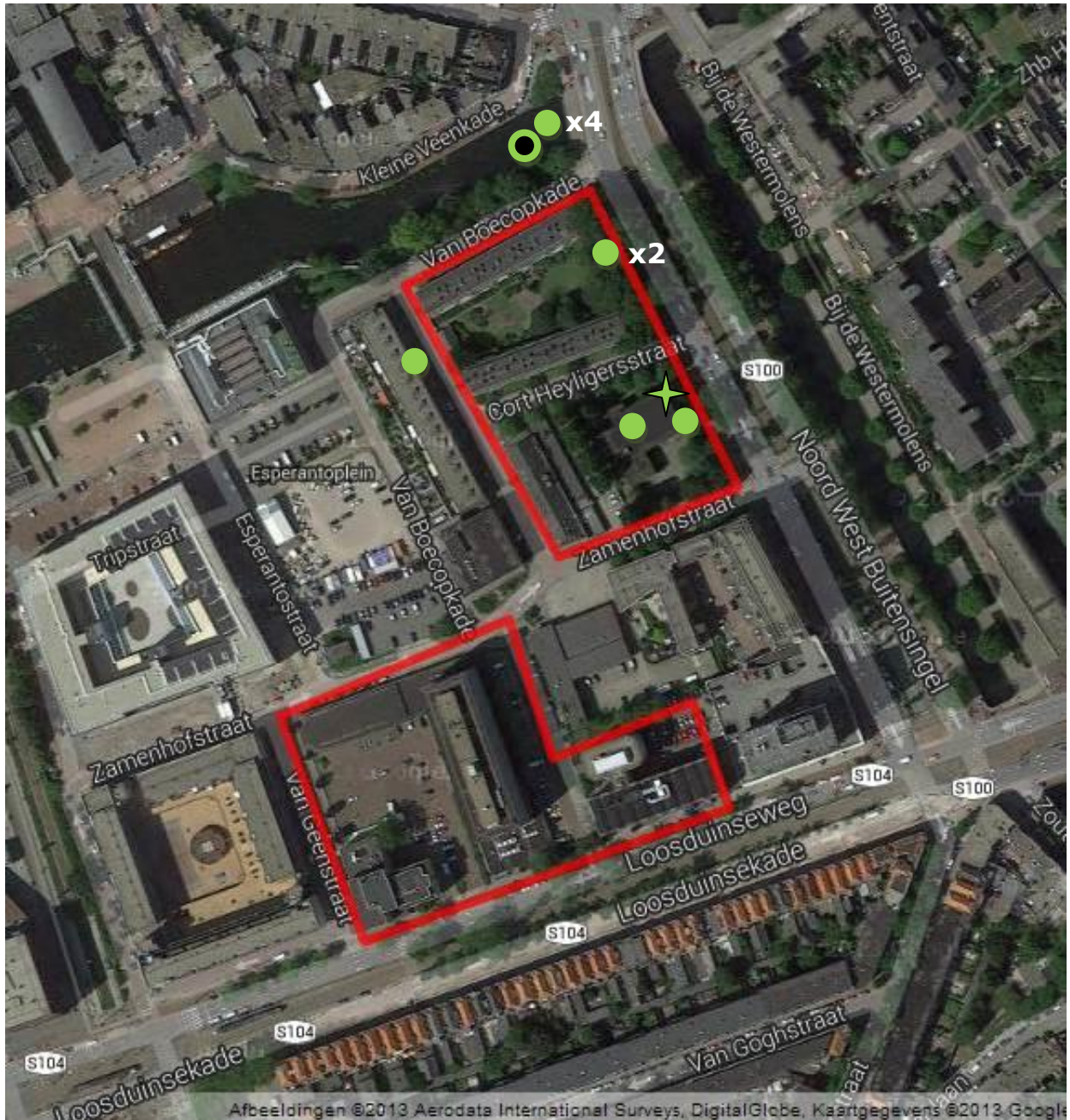
Geclusterde waarnemingen van 25 juni, 11 juli en 18 juli

- = Projectgebied
- = Huismus
- = Gierzwaluw
- = Verblijfplaats
- = Vliegroute

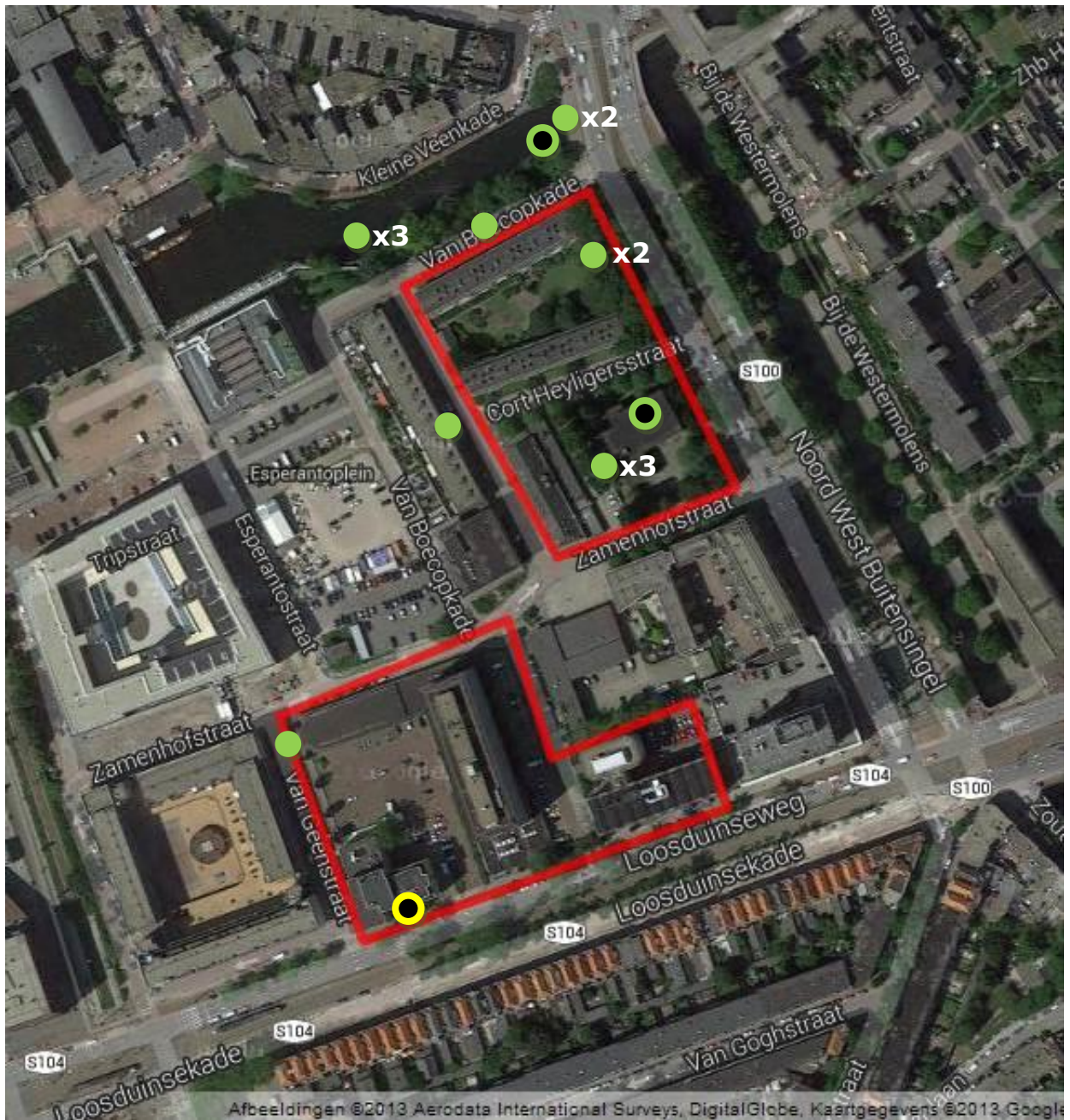
BIJLAGE 3 WAARNEMINGEN VLEERMUIZEN

A. Geclusterde waarnemingen 25 juni en 11 juli

	= Projectgebied		= Verblijfplaats
	= Gewone dwergvleermuis		= Vliegroute
	= Ruige dwergvleermuis		= Sociale roep / baltsroep

B. Geclusterde waarnemingen 15 augustus en 12 september

<ul style="list-style-type: none"> = Projectgebied ● = Gewone dwergvleermuis ● = Ruige dwergvleermuis 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ = Verblijfplaats → = Vliegroute ● = Sociale roep / baltsroep
---	--